

RUOVEDEN KUNNAN LAUSUNTO kuntarakennelakiluonnoksesta sekä sosiaali- ja terveystalvveluja koskevista linjauksista

Selvitysvelvollisuus, selvityspcrustcet ja selvitysvelvollisuuden sisältö

Velvollisuus kuntaliitosselvityksen tekemiseen on lähes kaikilla kunnilla. Lopullinen päätös kuntaliitoksesta tulee olla kuntien valtuustoilla. Lakiluonnoksen mukaan Ruoveden kunnalle muodostuu selvitysvelvollisuus vain kohdan 4 c § mukaan (väestöpohja).

Ruovesi ei usko, että kuntakoon kasvattaminen sinänsä tuo kustannuksia alentavia synergiaetuja. Palveluja voidaan kehittää yhteistyöllä ilman kuntaliitoksiakin, mikäli yhteistyötä tekevillä kunnilla on tähän yhteinen tahto ja luottamus toisiinsa. Varsinkin monikuntaliitokset ovat usein johtaneet palvelujen keskittämiseen ja karsimiseen laaja-alaisen kunnan reuna-alueilla.

Selvityspcrustcet ovat lakiluonnoksessa luonteeltaan hyvin mekaanisia ja saattavat joillain alueilla Pirkanmaalla johtaa keinotekoiseen lopputulokseen. Lain pakottamana tehdyt selvitykset eivät rakenna sitä pohjaa, jonka perustalle uusi kuntarakenne tulisi luoda. Varsinkin laaja-alaisilla seuduilla, joissa ei ole selkeästi tunnistettavaa keskustaa, tämä on vaikeaa. Selvityksessä mukana oleva kuntajoukko saattaa näin keskittyä uuden rakentamisen sijaan entisen asemansa varmistamiseen niin hallintoa kuin palvelujakin järjestettäessä.

Valtaosa kunnista olisi halunnut, että uusi kuntarakenne olisi luotu vahvojen sote -alueiden kautta. Nyt tätä työtä tehdään rinnakkain. Tämä on osaltaan lisäämässä sekaannusta, koska sote -uudistusta valmistele van työryhmänkin lähtökohtana on, että sote -alueet muodostuisivat vahvoista peruskunnista. Mikäli tämä tavoite ei toteudu ja sote- aluetta hallinnoi kuntayhtymä, tämä etäännyttää tärkeän päätöksenteon peruskunnista. Tästä on Ruovedellä huonoja kokemuksia.

Ruoveden kunnalle on tärkeää, että selvitysalueesta poikkeamisesta päätettäessä noudatetaan poikkeamista hakevien kuntien yhteistä tahtoa ja näkemystä. Tällä voitaisiin varmistaa alueellisten erityispiirteiden ja kokemusten huomioon ottaminen aiemmassa yhteistyössä.

Valtioneuvoston toimivalta päättää kuntajaon muuttamisesta

Valtioneuvoston toimivalta kuntajaon muuttamisesta ei sisällä merkittäviä muutoksia nykyiseen verrattuna. Tärkeätä on huolehtia siitä, että taloudellisesti vaikeassa tilanteessa olevilla kunnilla säilyy sananvalta tehtävissä muutoksissa ja niistä huolehditaan.

Esityksen sisältämät määräajat ja menettelyt

Ruoveden kunta katsoo, että esityksen sisältämät määräajat ovat epärealistisia. Marraskuun loppu 2013 määräaikana tulee tiukaksi, ellei kunnilla ole jo valmiita suunnitelmia ja tahdonilmaisuja neuvottelukumppaneista. Myöskään kuntien yhdistymisesitysten tekeminen 1.4.2014 mennessä ei ole mielestämme mahdollista, sillä jo nyt näyttää selvältä, ettei laki tule voimaan aiotussa aikataulussa.

Sote- uudistus tulisi lopullisesti valmistella vasta sen jälkeen, kun ratkaisut kuntarakenneuudistuksen toteuttamiseksi on tehty. Tämä on tärkeää sen vuoksi, että kuntarakenneuudistuksessakin sote -palvelujen järjestäminen on päätöksenteon keskiössä.

Tavoitteeksi tulisi asettaa uudistuksen toteuttaminen vuoden 2017 alusta lukien.

Yhdistämisavustusten ehdot ja määrä

Yhdistymisavustuksen käytön perusteeksi olisi riittävää talouden vahvistaminen. Avustusta ei tulisi sallia jaettavaksi kuntien ”hyvitys” investointeihin. Yhdistymisavustusten rahoitus tulisi tapahtua valtion toimesta. Kuntatalouden ahdinkotilanteessa on kohtuutonta periä maksua valtionosuuden pienennyksenä kunnilta, jotka eivät ole osallisena muutoksissa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon tehtävien turvaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakennetta koskevien linjausten mukaisesti

Paras -lain hengessä Ruovesi aloitti sote -yhteistyön Mänttä-Vilppulan kanssa v. 2009 antamalla sote- järjestämisvastuun Ylä-Pirkanmaan peruspalvelukuntayhtymälle (YPEK). Terveystenhuollon palvelut kuntayhtymä antoi Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin omistamalle Ylä-Pirkanmaan terveydenhuoltoalueelle. Tämä yhteistyörakenne purkautui kuntien yhteisellä sopimuksella 31.12.2012 ja Ruovesi aloitti yhteistyön sote -palvelujen järjestämisestä Virtain kaupungin kanssa vastuukuntamallin mukaisesti 1.1.2013.

YPEK:in kanssa päättyneestä yhteistyöstä viisastuneena Ruovesi ei pidä järkevänä toteuttaa organisaatiorakennetta, jossa kunta ei välittömästi pysty vaikuttamaan palvelutehtävän organisointiin tai kustannuksiin. Vahvan peruskunnan tai vastuukuntamallin mukaisesti organisoitu sote -alue on paras vaihtoehto ja tähän on ollut myös selvitystyöryhmän lähtökohta.

Ylä-Pirkanmaan kunnat ovat pinta-alaltaan laajoja ja harvaan asuttuja. Kooltaan 50 000 – 100 000 asukkaan väestöpohja on liian suuri toiminnan järkevän organisoinnin kannalta. Järjestely on liian organisaatiokeskeinen ja johtaa väkinäisesti muodostettuun keinotekoiseen lopputulokseen, joka on päätöksenteon osalta liian etäällä asiakkaista. Peruspalveluiden tarjoaminen mahdollisen kattavina lähipalveluina on kunnille tärkeintä. Hyvin hoidettu perusterveydenhuolto säästää menoja erikoissairanhoidossa. Suunniteltu uudistus on liian organisaatiokeskeinen ja kaavamainen toteuttaakseen tätä tarkoitusta.